

Nr 46.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 8 § lagen den 21 september 1915 (nr 362) om behörighet att utöva läkarkonsten; given Stockholms slott den 2 februari 1945.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag angående ändrad lydelse av 8 § lagen den 21 september 1915 (nr 362) om behörighet att utöva läkarkonsten.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 8 § lagen den 21 september 1915 (nr 362) om behörighet att utöva läkarkonsten.

Härigenom förordnas, att 8 § lagen den 21 september 1915 om behörighet att utöva läkarkonsten skall erhålla följande ändrade lydelse.

8 §.

Verksamhet, som tillkommer tandläkare, sjukvårdspersonal, sjukgymnast, barnmorska eller fältskär, anses ej som utövning av läkarkonsten enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:ts
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari
1945.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS. MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN,

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller:

Förut denna dag har Kungl. Maj:t på min hemställen föreslagit riksdagen att anvisa medel å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 till anskaffande av transportabla lustgasapparater och till vissa utbildningskurser för distriktsbarnmorskor. Berörda framställning, som avser att möjliggöra ett allmänt användande av lustgas inom den öppna förlossningsvården, grundar sig på ett av 1941 års befolkningsutredning med skrivelse den 19 oktober 1944 framlagt förslag. I nämnda skrivelse framhåller utredningen att en förutsättning för förslagens genomförande är att lagen om behörighet att utöva läkarkonsten på visst sätt ändras. Jag anhåller nu att få upptaga detta lagstiftningsärende till behandling.

Enligt *lagen den 21 september 1915 (nr 362) om behörighet att utöva läkarkonsten* tillkommer sådan behörighet i princip endast legitimerad eller därmed jämförlig läkare. I 8 § stadgas att verksamhet, som tillkommer tandläkare, sjukgymnast eller sjukvårdsbetjäning, ej anses som utövning av läkarkonsten enligt lagen.

Medicinalstyrelsen har med skrivelse den 2 december 1941 (S. O. U. 1942: 22) framlagt förslag till ny lag om behörighet att utöva läkarkonsten, vilket lagförslag i vissa avseenden innebär skärpning av de nuvarande lagbestämmelserna mot kvacksalveri. I lagförslaget finnes även en motsvarighet till 8 § i 1915 års lag (10 § av lagförslaget). Medicinalstyrelsen ansåg att berörda undantagsbestämmelse borde gälla även med avseende å den verksamhet som tillkomme fältskärer och barnmorskor, då i förevarande avseende förhållandena vore analoga för dem och för tandläkare, sjukgym-

naster och sjukvårdsbetjäning. Sistnämnda beteckning hade i medicinalstyrelsens förslag utbytt mot uttrycket »sjukvårdspersonal i såväl sluten som öppen vård». Till motivering härav anförde medicinalstyrelsen följande:

Den föreslagna beteckningen innebär såtillvida en utvidgning av den nuvarande undantagsbestämmelsen, att även den verksamhet, som tillkommer sjukvårdspersonal i öppen vård, kommer att falla utanför behörighetslagens tillämpningsområde. Till sjukvårdspersonal i sluten vård räknas personal, anställd vid av staten, landsting, kommun eller annan samfällighet eller av enskilda anordnad vård av sjuka, alkoholister, invalider, barn eller åldringar samt vid stiftelse av allmännyttig natur, vilken övar dylik vård, eller i sjukvård, som anordnats av bruk, fabrik eller därmed jämförligt företag för därstädes anställd personal och dess familjer. Till sjukvårdspersonal i öppen vård räknas dels distrikts-, dispensär- och epidemisköterskor, dels ock sköterskor och kuratorer, som i fri och öppen vård arbeta under ledning och ansvar av person, som är behörig att utöva läkarkonsten.

Medicinalstyrelsen framhöll vidare i anslutning till förevarande föreskrift:

Undantagsstadgandet gäller blott verksamhet, som enligt lag eller författning eller på området utbildad sedvänja tillkommer de uppräknade yrkesutövarna. Från lagen är däremot ej undantagen den verksamhet, vilken utövas av sådan medhjälpare åt läkare, som direkt biträder denne och handlar på dennes ansvar. Dylik verksamhet måste nämligen, såvitt angår läkarkonstens utövning, anses utövad av läkaren och icke av medhjälparen. Den senare kan således i dessa fall icke betraktas som utövare av läkarkonsten. Annorlunda ställer sig saken i fråga om personer, som samarbeta med läkare under sådana former, att de ej kunna anses som medhjälpare. Å dem, som förfara på ett sådant sätt, böra behörighetslagens bestämmelser vara tillämpliga.

Över medicinalstyrelsens förslag inhämtades yttranden av åtskilliga myndigheter och sammanslutningar, däribland av *länsstyrelserna*, efter höraende av *förste provinsialläkarna* i länen, samt av *Sveriges läkarförbunds centralstyrelse* och *svenska läkaresällskapet*. Den nu ifrågavarande undantagsbestämmelsen föranledde icke någon erinran eller eljest några uttalanden i remissyttrandena. *Förste provinsialläkaren i Gotlands län* föreslog dock att, för tydlighetens skull, även hälsovårdspersonal borde omnämnas i stadgandet. Till sådan personal ansåg han höra exempelvis sköterskor i förebyggande barnavård, vilkas verksamhet uteslutande avsåge friska barn.

Medicinalstyrelsens förslag har hittills icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

1941 års befolkningsutredning framhåller, i anslutning till sitt förutberörda förslag, att meddelande av behandling med lustgas torde få anses innefatta ett utövande av läkarkonsten och förty falla under 1915 års lag om behörighet att utöva läkarkonsten. Ett genomförande av medicinalstyrelsens ovannämnda förslag skulle emellertid undanröja det sålunda föreliggande formella hindret för barnmorskor att meddela lustgasnarkos. Samtidigt borde även i 1919 års reglemente för barnmorskor införas bestäm-

melser om att barnmorska endast finge bereda smärtlindring genom lustgas efter genomgång av viss av medicinalstyrelsen anordnad utbildningskurs eller sedan hon eljest styrkt sig äga motsvarande kunskaper i handhavande av transportabla lustgasapparater.

Över befolkningsutredningens förslag ha yttranden avgivits av bl. a. *medicinalstyrelsen, svenska läkaresällskapet och svenska barnmorskeförbundet*, vilka i allo tillstyrkt bifall till förslaget.

I utövningen av barnmorskeyrket torde redan nu ingå vissa läkarförrättningar som, ehuru icke innebärande några mera betydande ingrepp, dock omfattas av lagen om behörighet att utöva läkarkonsten. Dessa förrättningar ha hittills icke varit uttryckligen undantagna från lagens tillämpningsområde. Förlossning med lustgasnarkos torde emellertid otvivelaktigt vara att anse såsom sådan behandling under allmän bedövning, beträffande vilken enligt nämnda lag gäller samma stränga straffrättsliga reglering som för bl. a. behandling av vissa allvarligare sjukdomar. Vid den försöksverksamhet med lustgasnarkos som under den senaste tiden bedrivits av ett mindre antal barnmorskor ha dessa därför var för sig av Kungl. Maj:tt dispenserats från bestämmelserna i behörighetslagen. Med förutnämnda anslagsäskanden avses att, genom anskaffning av lustgasapparater och meddelande av undervisning om deras handhavande, inom en nära framtid öppna möjlighet för landets samtliga distriktsbarnmorskor att medelst lustgasnarkos bereda smärtlindring vid förlossning. Under sådana förhållanden synes lämpligt att, såsom föreslagits, barnmorskornas verksamhet generellt undantages från behörighetslagens tillämpningsområde. Detta synes kunna ske genom att den i 8 § av lagen givna undantagsbestämmelsen kompletteras så, att genom densamma från lagens tillämpning uteslutes verksamhet som tillkommer barnmorska. Samtidigt med genomförandet av denna lagändring torde böra i administrativ ordning meddelas föreskrifter, varigenom trygghet erhålles för att lustgasbehandling endast lämnas av därtill kompetent barnmorska.

I samband med den sålunda berörda revisionen av 8 § behörighetslagen torde även böra genomföras den komplettering och den jämkning i övrigt av sagda paragraf varom medicinalstyrelsen hemställt i sitt ovannämnda, den 2 december 1941 avgivna förslag. Undantag från behörighetslagens tillämpningsområde synes sålunda uttryckligen böra stadgas även för verksamhet som tillkommer fältskär. Härjämte torde uttrycket »sjukvårdsbetjäning» böra ersättas med den tidsenligare beteckningen »sjukvårdspersonal». I lagtexten lär icke behöva särskilt understrykas att under sistnämnda begrepp även faller personal som är verksam i öppen vård. Att, såsom från ett håll påyrkats, genom särskilt stadgande i lagen från dess tillämpningsområde undantaga även hälsovårdspersonal synes däremot icke

Departements-
chefen.

nödigt. I detta sammanhang må ock påpekas, att den av medicinalstyrelsen lämnade, ovan återgivna bestämningen av begreppet sjukvårdspersonal synes alltför vid. Till sådan personal torde nämligen knappast böra räknas annan personal än den som, åtminstone i någon mån, är sysselsatt med sjukvård eller vad därmed sammanhänger.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att lagrådets utlåtande över i enlighet med vad förut anförts upprättat förslag till *lag ändrade lydelse av 8 § lagen den 21 september 1915 (nr 362) om behörighet att utöva läkarkonsten*, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

N. O. Aurelius.

¹ Denna bilaga, vilken är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 26 januari 1945.

Närvarande:

regeringsrådet KELLBERG,
justitieråden GULDBERG,
ERBERG,
SANTESSON.

Enligt lagrådet den 20 januari 1945 tillhandakommet utdrag av protokoll över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 4 januari 1945, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över uppriktat förslag till lag angående ändrad lydelse av 8 § lagen den 21 september 1915 (nr 362) om behörighet att utöva läkarkonsten.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av t. f. chefen för rättsavdelningen i socialdepartementet hovrättsrådet I. A. Lindell.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:

Bertil Crona.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 februari
1945.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, lagrådets den 26 januari 1945 avgivna utlåtande över det den 4 januari 1945 till lagrådet remitterade förslaget till *lag angående ändrad lydelse av 8 § lagen den 21 september 1915 (nr 362) om behörighet att utöva läkarkonsten* samt hemställer, att förslaget, vilket av lagrådet lämnats utan erinran, måtte jämlikt 87 § regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Hans Bergström.